

קול בדרה

עלון לחיילי ובוגרי ישיבת הגולן

ישיבת הגולן חספין ד.ג. רמת הגולן 12920 טל. 04-6763063 אימייל dpks@walla.co.il אתר: www.ygolan.org

"ה' הוא פה, ה' הוא שם"

הרב אהרון איצטק

מילותיו של שיר ילדים מפורסם אומרות: "ה' הוא פה, ה' הוא שם, ה' נמצא בכל העולם". בעזרתם של מילים פשוטות אלה מבקשים אנו לחנך את ילדינו הקטנים שהקב"ה לא רק ברא את עולמנו המופלא אלא הוא גם נמצא בו, הוא איננו מנותק ממנו אלא מנהל אותו.

תפיסה זו באה לידי ביטוי בשני מישורים. ראשית, באפשרות להשראת השכינה על הארץ, בתוכנו ממש. באמת, הדבר הזה הוא פלא. וכבר נוסחה תמיהה זו בדברי שלמה בעת חנוכת המקדש: **פִּי הָאֱמָנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עַל הָאָרֶץ הִנֵּה שָׁמַיִם וְשָׁמַיִם לֹא יִכְלְלוּךָ אִף פִּי הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי (דברי הימים ב פרק ו):** קיימת לכאורה סתירה בין אינסופיותו של הבורא לבין גבוליות וסופיות הבריאה. קושי פילוסופי ודתי זה מוצג במדרש בפי כותי אחד:

כותי אחד שאל את רבי מאיר, אמר לו: אפשר אותו שכתוב בו (ירמיה כ"ג) 'הלא את השמים ואת הארץ אני מלא', היה מדבר עם משה מבין שני בדי הארון?
אמר לו: הבא לי מראות גדולות (הביא לו מראות גדולות).
אמר לו (ר"מ לכותי): ראה בבואה שלך בהן.

ראה אותה גדולה.

אמר לו: הבא לי מראות קטנות. הביא לו מראות קטנות.

אמר לו: ראה בבואה שלך בהן.

ראה אותה קטנה.

אמר לו: מה אם אתה, שאתה בשר ודם, אתה משנה עצמך בכל מה שתרצה, מי שאמר והיה העולם ברוך הוא על אחת כמה וכמה. הוי, כשהוא רוצה 'הלא את השמים ואת הארץ אני מלא', וכשהוא רוצה היה מדבר עם משה מבין שני בדי הארון (בראשית רבה (וילנא) פרשה ד, ד).

תשובת רבי מאיר, לפי השגת הכותי, אומרת שחלק מיכולתו האין סופית של הקב"ה היא "להתגמש" ולצמצם עצמו לתוך כלי צר. כשהוא רוצה הוא מופיע בהופעה אדירה וכשהרצון מלפניו שונה הוא מצמצם עצמו להופעה מוגבלת.

ברור שהתשובה יותר עמוקה, והיא כוללת תובנה נוספת. המשלים שחכמים משתמשים בהם מאד מדויקים, ור' מאיר היה גדול מושלי המשלים. משל המראות אומר שהשאלה של הכותי מופרכת מלכתחילה שכן אין לנו השגה כלל במציאות ה', ומה שאנו תופסים אינו אלא השתקפות של הבורא כפי שהוא נגלה בעולמנו הממשי.

מכאן אפשר להסיק תובנה נוספת: ההופעה של הקב"ה בעולמנו היא בהתאם לגודל המראה שאנחנו מציבים. מעשינו הם שקובעים אם השכינה תתגלה ובאיזו עוצמה.

← המשך בעמוד 6

מנן א"י

יציאת מצרים, עשיית שפטים, וכן באלוהיהם והרג את בכוריהם, ונתן לנו את ממונם, וקרע לנו את היס, והעבירנו בתוכנו... ונתן לנו את השבת, וקרבנו לפני הר סיני, ונתן לנו את התורה, ו... הכניסנו לארץ ישראל ובנה לנו את בית הבחירה. ("דיינו", הגדה של פסח)
להיכן נעלם המשכן? על ש"העבירנו בחרבה" לא שכחנו להודות, אך על בניית המשכן שכחנו? אמנם בהמשך מוזכר בית הבחירה, אך אם על "קרבנו לפני הר סיני" בלי נתינת תורה הודינו, ודאי שעל המשכן יש להודות, אף שביהמ"ק שיבנה אחר כך הוא מדרגה גבוהה יותר!
בפרוש שבולי הלקט על ההגדה מובא: "בית המקדש זהו אוהל מועד שנתיישב בנוב, גבעון ושילה כמו דתימא 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' ". ומעיר המהדיר שהייתה לו גרסא אחרת בפיוט "אילו בנה לנו את בית המקדש ולא בנה לנו את בית הבחירה". אמנם קשה, שהרי מבארים הראשונים שיש כאן דווקא חמש עשרה מעלות, לא יותר, כנגד חמש עשרה מעלות שבתהילים ומעלות שבמקדש וכן כנגד "כי ביה ה' צור עולמים" (ר"י בן יקר, ריטב"א).
עוד קשה אם כן, מדוע לא נכתב בניית המשכן במקומו, אחר מתן תורה, או לפניו, על פי מחלוקת הראשונים.

אמנם על זה אפשר לומר שענה "שבולי הלקט" בכך שאמר באוהל מועד ששכן בנוב. כלומר כנגד מקומו היותר עליון בא"י מנאו ולא על מקומו העראי במדבר. ובכל מקרה נראה שהיה ללכת על פי זמן בנייתו דסוף כל סוף הרי עצם מציאות המשכן הרי היא מעלה גדולה.
מבארים ה"ארחות חיים" ו"האבודרהם" את מה שאנו אומרים "אילו הכניסנו לארץ ישראל ולא בנה לנו את בית הבחירה" – "שהרי יש להם משכן ובבנין בית המקדש נתווספו להם עשרה ניסים" - אמנם מובן על פי הסבר הדברים מעלת המקדש על המשכן, אך לא ברור מדוע לא הוזכרה מציאות המשכן כאחת מן המעלות שיש לנו לשבח רבש"ע עליה? יותר מכך נראה שהיא הושמטה בכוונה.

ענינו של המשכן כשמו הרי הוא - השראת שכינה. וקשה, כיצד בכלל התאפשרה בניית המשכן במדבר ובו גילוי שכינה ודיבור עם משה? והרי על פי עקרונות "הכוזרי" אין השראת שכינה עד כדי נבואה בחו"ל אלא יש לומר ע"פ "הכוזרי" שכל מציאות השראת השכינה היה במשכן בחינת "בה או בעבורה" כלומר לצורכה של א"י. כל מציאות המדבר הינה ההכשרה לכניסה לא"י שהרי בגלל חטא המרגלים - "וימאסו בארץ חמדה" - נגזר עליהם עונש המדבר וכל הזמן הזה הינו מושמט מן המעלות הטובות של המקום עלינו מנתינת תורה קופצים שלושים ושמונה שנה להכניסנו לא"י כל זמן העונש הוא זמן ריחוקנו מן הארץ אינו מהווה חלק מן ההכנה לא"י אלא עונש על ריחוקנו ממנה. מכאן ששאר זמן היותנו במדבר הרי הוא הכנה לא"י.

לכן לא הוזכר המשכן ע"פ זמן בנייתו כיוון שכל עניינו הוא ההגעה לארץ. לפי פרוש "שבלי הלקט" אכן הוזכר אך במקום ששם הוא ייעודו, מיד אחר הכניסה לארץ. ולפי "האבודרהם" וה"ארחות חיים" שרצו להשאיר נאמנים לחמש עשרה מעלות טובות דווקא, הרי לא הוזכר כלל, כי אם ברמז, להוציא מידי מחשבה, שתיתכן השראת שכינה בחו"ל וע"כ הזכירה ברמז אגב בית הבחירה.
אז סוף כל סוף מה תפקידו של המשכן במדבר?

בכל דרך רוחנית שאדם הולך צריך הוא לעולם לראות את המטרה אל מול פניו, אע"פ שאינו אוחז בה בשלמותה עכשיו, הרי היא מאירה את דרכו ומשיבה רוח במפרשי נפשו. ניחוחה ממלא ריאותיו באוויר פסגות השגב אליו הוא נושא מבטו.

תכלית יציאת מצרים אינה קבלת תורה בלבד אלא ביאתנו עימה לא"י. אמנם תוך כדי שעבוד מצרים כלל אי אפשר לצייר מטרה זאת אל מול עיני העם, ע"כ המטרה המצוירת לעיניהם היא העבודה על ההר שלושה ימים. א"י צפה ועולה כיעד הברור רק לאחר שרוח העם משתחרר מכבליו ומסוגל לקבל לתוכו תובנות של שכינה קבועה של הקודש בישראל בינתיים מצייר להם המשכן שכינה זאת כ"אהל מועד" ההתוועדות הינה עראית במדבר אך היא הדרך אל...

לקראת תום ימי השובב"ם, ימים בהם אנו נחלצים משעבודי החומר ומקבלים עלינו, לתוכנו, במסירות נפש של נעשה ונשמע, את התורה, הרי עולה לנגד עינינו דמיונה הקדוש של ארץ ישראל, כלומר המציאות בה תשכון הקדושה בצורה קבועה בתוכנו. ובינתיים... אנו נותנים לנצנוצי קדושה אף שהם עראיים, לחזק אותנו בדרך הקודש ולהגביר בנו את השאיפה ל"ושכנתי בתוכם" בקביעות.

היה זה לפני קצת יותר משנתיים, אינני זוכר את התאריך המדויק... גדוד חרוב תופס באותם ימים את גזרת עציון.

פלוגת הרובאית תופסת את הסיור של פלוגת המסלול במטרה לחזק את הסד"כ הנמוך שלהם – באותו זמן הייתי מפקד סיור 21. קיבלנו מידע בקשר על זריקת אבנים מהכפר חוסאן אשר על הציר – דבר שלצערנו היה דבר שבשגרה.

הגעתי למקום וחברתי לחפ"ק שהיה כבר בנקודה. בתצפית הקצרה שערכתי זיהיתי מספר חשודים נמלטים אל תוך הכפר מכיוון הוואדי. מיד דיווחתי למ"פ וביקשתי אישור להיכנס לכפר ולרדוף אחר החשודים. קיבלתי את האישור ויצאתי מיד לדרך. התקרבותי לכפר וקצת לפניו, כנוהל שבשגרה, עצרנו את הסופה, הרכבנו את מגן האבנים על גבי השמשה הקדמית ונכנסנו פנימה.

הרחובות בכפר נהיים צרים יותר ויותר ככל שמתקדמים. הם נהפכים בהדרגה לסמטאות בעלות מראה קלאסי המשלבות חנויות רוכלים ובאסטות.

השקט מסביב מטעה מאוד, זהו שקט קיצוני מידי אשר מעיד שמהו תוסס ברקע ואתה הולך לגלות אותו בקרוב.

פתאום שתי דמיות קופצות מאחרי אחד הזיגים אל תוך הסמטה. מיד פתחנו במרדף, אך מכיוון שאנו היינו בסופה והם ברחו בצורה רגלית, הם נעלמו מהר מאוד מעינינו.

עצרנו את הרכב והתחלנו לתשאל עוברים ושבים על השניים, אך כהרגלם בקודש - הם "ששו" לעזור לנו, אך לצערם הם לא מכירים את השניים, ולא קיימות בכלל זריקות אבנים מהכפר, ואף הוסיפו שהם מאוד אוהבים את ההרמוניה הקיימת בין היהודים לערבים באזורם.

המשכנו לנסוע... פגשנו באדם חשוד ועצרנו אותו. התחלנו לחקור אותו, ותוך כדי שאילת השאלות שלחנו את ה-ת.ז. שלו לבדיקה. בזמן ההמתנה לתשובה החלטנו לבדוק את אחד הבתים בסמטה שנראה לנו מעט חשוד.

מצאנו שם עוד חשוד וגם אותו לקחנו לתשאל שכלל גם את בדיקת ה-ת.ז. שלו. בזמן שאנו מחכים לתשובות החלו יותר ויותר נערים וצעירים סוגרים עלינו מכל הכיוונים. החשודים החלו להתפרע וכל אותם המתקבצים החלו להשמיע צעקות – היו שם בין ארבעים עד חמישים גברים צעירים. חשוב לציין שמפני שהאירוע התקיים בין סמטאות היו בעיות בקשר. אצלי זו הייתה פעם ראשונה בתור מפקד בהתנהלות כזו, וכך גם היה המצב אצל חיילי...

לא ידענו מה בדיוק הם הנהלים למקרה כזה. מאוד פחדנו לפתוח בירי שנקרא "ירי על מנת" שכן הוא מותר רק במקרה של סכנת חיים ברורה ומיידית. וכשההמון כבר עמדו די קרוב אלינו יריתי באוויר, אולם להפתעתי הרבה ההמון לא התפזר, הם אפילו לא הנידו עפעף, ואף היו כאלה שצעקו "תירה בי", "נראה אותך"... באותו זמן החלו גם זריקות אבנים. תגובתם השאירה אותי עם פה פעור... חוץ מהתדהמה שלי מהכרתם את נהלי הפתיחה באש שלנו ועד כמה הם מגבילים אותנו, ממש נבהלתי מהמחשבה שלמרות רצוני להציל את חיי האישיים ע"י השתמשות בנשקי, חששתי מן המחיר הכבד שאני אולי אצטרך לשלם, מה שגם לא בטוח עד כמה השימוש ישתלם כבר, ואם בהגנה על חיי האישיים אני חושש להשתמש בנשקי - קל וחומר בהגנה על מדינתנו ואזרחיה ששלחו אותי.

לאחר זמן, מתוך חשש לחיי וחי חיילי החלטתי להשתמש באמצעים אחרים (אלפ"ה בין היתר). דבר זה, בנוסף להגעת החפ"ק גרמו להתפזרות ההמון.

כשאני משחזר את האירוע, אני שם לב שהרגשתי מאוד חסר ביטחון ואמונה באותם רגעים, ואני חושב שישנם רבים שיוכלו להזדהות עימי. אני קורא לכולם להאמין בצדקת הדרך! לא לפחד ללכת עם האמת שלנו גם אם היא לא תמיד "משתלמת" לנו, גם אם היא צריכה להיות מלווה בהרבה אומץ... כמובן שהכל צריך להיות נעשה בהתאם לנהלים המבצעיים. אני קורא להפעיל שיקול דעת של אמת - אמת יהודית, אלוקית, ישראלית...

יהי רצון שלא שלא נשכח את דברי הרמב"ם: ומאחר שיכנס אדם בקשרי המלחמה, ישען על מקווה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל יחוד ה' הוא עושה מלחמה וישים נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד... וכל הנלחם בכל לבו ובלא פחד תהיה כוונתו לקדש את ה' בלבד מובטח לו שלא ימצא נזק ויבנה לו בית נכון בישראל... ויזכה לחיי העולם הבא.

לסיום נאחל מקרב לב ברכה והצלחה למתגייסים החדשים שמצטרפים גם הם לקדש את שם ה' בחטיבת כפיר!

לא מזמן, ב-ד' השבט חל יום היארצייט של ר' אברהם אבן עזרא (להלן: אבן עזרא) המוכר לנו מפירושו למקרא ומפיוטים שחיבר ואשר חלקם מושרים על ידינו מידי שבת, "כי אשמרה שבת" לדוגמא. לבד מפועלו זה היה האבן עזרא גם משורר, מתמטיקאי, בלשן ואסטרונום. בזכות האחרון יש מכתש על הירח הקרוי על שמו (בירח יש גם מכתש שקרוי על שם המהר"ל שגם עסק באסטרונומיה). ידועים לנו גם נדודיו הרבים שערך בחייו.

כדרכו של משורר, פירושו למקרא רווי בלשון מליצית (בעיקר הקדמותיו לפירושו בכל ספר), חידות ורמזים - דבר שגרם לכתיבת הרבה פירושים על פירושו (ידועים ספרים כאלו גם על פירוש רש"י על המקרא, כמו "גור אריה" של המהר"ל וכו'). קיימות מחלוקות רבות אודותיו בגלל חידות ורמזים אלו. לצערנו, חלק מאנשי "ביקורת המקרא" ניסו להיתלות באילן הגדול והטהור האבן עזרא בשביל לתת גושפנקא להבליהם דרך רמזים אלו, בעיקר לרמזיו בפירושו לתחילת פרשת דברים - "סוד השניים עשר". על פירושו למקרא, תולדותיו ופועלו יכתב להלן.

תחילת דרכו

האבן עזרא נולד בעיר טודילה שבספרד בשנת 1089 למניינם. באותה העת שלטו המוסלמים בספרד והיהודים חיו ברווחה ולקחו חלק בפוליטיקה ובחיי החברה. תקופה זו ידועה בשם "תור הזהב" ובה הייתה ליהודים פריחה רוחנית וכלכלית ברחבי ספרד המוסלמית. עובדה זו כנראה השפיעה על האבן עזרא שמלבד עיסוקו בתורה בשקידה עסק בתחומי השירה, המתמטיקה ותחומים רבים אחרים. ידוע שכבר בגיל צעיר התרועע בסביבת תלמידי חכמים. הוא היה חברו מילדות של ר' יהודה הלוי שהיה בן עירו, טודילה, והיה גדול ממנו במספר שנים (עליו יכתב בע"ה בפעם אחרת). האבן עזרא החל לנדוד בין ערי ספרד השונות ולאחר מכן עבר לזמן מה לצפון אפריקה, שם נדד בין הארצות השונות. באותה תקופה עסק הרבה בשירה ולכן כינה עצמו "אברהם השר".

ספריו

האבן עזרא כתב ספרים רבים בתחומים מגוונים, בעיקר בתקופת נדודיו בארצות אירופה. הספר החשוב שחיבר במתמטיקה הוא "ספר המספר" העוסק בספירה העשרונית והשימוש בה. ידועים ספריו באסטרונומיה כמו "ספר הלוחות", ובתחום הבלשנות בו עסק הרבה - "ספר צחות". האבן עזרא גם עסק באסטרוולוגיה וכתב ספרים רבים בתחום זה כמו "ראשית חוכמה". האבן עזרא עסק רבות בפיוטים עוד בתחילת דרכו בדומה לגדולי ישראל רבים שחיו בספרד בימי "תור הזהב". פיוטיו היו מליציים מאוד בהיותו דקדקן גדול והם כוללים משחקי מילים, משלים וחידות לרוב. הפיוט הידוע ביותר שלו הוא מזמירות שבת - "כי אשמרה שבת" המושר לרוב והמבטא את חשיבותה הגדולה של קדושת השבת שעליה חיבר האבן עזרא חיבור בפני עצמו - "איגרת לשבת". האבן עזרא חיבר ספרים רבים וכאן נכתב רק מדגם מייצג לכל נושא.

פירושו למקרא

חיבורו הידוע ביותר של האבן עזרא הוא פירושו למקרא הכולל פירוש לחמישה חומשי תורה, ישעיהו, תרי עשר, תהילים, איוב, חמש מגילות, עזרא, נחמיה ודניאל. הוא מזכיר בפירושו גם את פירושו לנביאים ראשונים ולמשלי אך פירושו אלו אבדו. פירושו לתורה מחולק לפירוש קצר ופירוש ארוך מפורט יותר אותו הוא כתב בתקופה מאוחרת יותר בחייו. האבן עזרא בפירושו, נצמד בדרך כלל לפשט הדברים ולא תמיד עולה בקנה אחד עם דברי חז"ל. מאידך, בענייני אמונה והלכה הוא צמוד כמובן לדברי חז"ל ומרבה להתפלמס עם הקראים שבאותו זמן משנתם תפסה תאוצה. הוא לועג לדבריהם בפירושו, וכך גם לפרשנויות

שמבוססות על ספרים חיצוניים ולא מהימנים (עיין בפירושו לשמות ב', כ"ב. ויקרא י"א, י"ט. וכן בהקדמה לפירושו לתורה, שם הוא מסביר את דרכו בפירושו את התורה). פירושו של האבן עזרא, בדומה לפיטיו, כתוב לא מעט פעמים בלשון מליצית של משלים וחידות - דבר המקשה לעיתים על הבנת דבריו וגרם לכתיבת פירושים על פירושו כבר בדור שאחריו. ב-"כתב החידה" הידוע ביותר שלו נתלו לצערנו אנשי "ביקורת המקרא" ש-"פענחו" אותו על פי סברות הקרס שבדו מלבם. מדובר במה שהאבן עזרא מכנה "סוד השניים עשר". בפירושו לדברים א', ב' הוא מביא שנים עשר מקומות בתורה שנראים כהוספות שנכתבו כהוספות מאוחרות לאחר משה רבנו, כמו למשל בבראשית י"ב, ו' שם נאמר "והכנעני אז בארץ". בימי משה הכנעני כבר נמצא בארץ, אולם המילה "אז" מראה על עבר רחוק, וכך גם בעקידת יצחק שם נאמר "ויקרא שם המקום ההוא ד' יראה אשר יאמר היום בהר ד' יראה". המילים "אשר יראה היום" נראים כנאמרים בימי בית ראשון, אז ראו בהר המוריה את הר ד'. בפירוש על המילים "והכנעני אז בארץ" כותב האבן עזרא: "יתכן וארץ כנען תפסה כנען מיד אחר ואם אינו כן סוד יש בדבר והמשכיל יבין וידום". בפירושו בדברים הוא מונה שנים עשר מקומות מעוררי תהייה כאלו בתורה, וכותב: "ואם תבין סוד השניים עשר... תכיר האמת". (יש לציין שהרוב המכריע של הפרשנים לא קיבלו את דברי האבן עזרא בעניין זה והתייחסו בפרשנות שונה למקורות המצוינים. הם משתמשים בהסברים שונים שעל פיהם מתקבל על הדעת שהדברים נכתבו על ידי משה, ואכמ"ל). פרשני האבן עזרא נתנו הסברים שונים ל"סוד". חלקם הסבירו שמדובר בסוד הנבואה ו-ר' יוסף טוב עלם בפירושו לאבן עזרא "צפנת פענח" כותב שמדובר במילים שלדעת האבן עזרא נכתבו ע"י נביאים על פי דבר ה' לאחר כתיבת התורה ע"י משה רבנו כהוספות עריכה נדרשות לדורם ולעתיד לבוא ואין כאן פגיעה חלילה באמונתנו בתורה מן השמיים כי גם הוספות אלו הם בהשראה נבואית ולא נוספו סתם אלא אלו הם דברי ה'. וזה, בדומה לדעה בחז"ל שאת שמונת הפסוקים האחרונים בתורה כתב יהושע. כמובן שאין בהווא אמינא זאת של חז"ל כפירה בתורה מן השמיים. במקום אחר בפרשת וישלח, על הפסוק "אלו המלכים אשר מלכו באדום לפני מלך בישראל" האבן עזרא מביא בפירושו פרשן בין ימיו בשם יצחק שכותב שפרשה זו מאוחרת ונכתבה בימי המלך יהושפט בימי בית ראשון. הוא יוצא נגדו בחריפות: "כל השומע יצחק לו, וראוי ספרו להישרף". וכן הוא מכונה שם בהמשך "יצחק המהביל". 'צפנת פענח' מסביר שגם האבן עזרא מאמין שעיקרה של תורה נכתבה ע"י משה מפי הגבורה ורק מילות הסבר זעירות נוספו מאוחר יותר (גם עפ"י הגבורה) ומי שאומר אותו הדבר על פרשה שלמה (כמו מלכי אדום וכו') "חצה קו אדום" ועל כן, כדברי האבן עזרא, "ראוי ספרו להישרף". 'צפנת פענח' מסביר שדברים אלו נאמרו ברמז לחכמים ("והמשכיל יבין וידום") שמסוגלים להבחין בין עיקר לתפל ויודעים להבחין בניואנסים שונים. הדברים לא פורסמו בין המון העם שכן אם יבינו את העניינים בצורה שגויה הם עלולים להתבלבל ולזלזל בקדושתה של התורה, בחשבם שכל אחד הוסיף עליה כבתוך שלו. דבר שאכן קרה חמש מאות שנה מאוחר יותר, כאשר הפילוסוף היהודי ברוך שפינוזה ששנה ופירש ונחשב כאחד ממבשרי ביקורת המקרא נתלה בדברים אלו של האבן עזרא כדי להוכיח שאין תורה מן השמיים. וכך חושבים רבים ממשיכיו בחקר המקרא שלדאבון לב הפכו את האבן עזרא ל"אבי ביקורת המקרא" ו-ה' ישמרנו ממחשבות הבל אלו שמוצאים מהקשרם ומתעלמים מדבריו בפרשת וישלח ובעוד מקומות או שמסבירים אותם בפלפול מעוות ואכמ"ל ו-ה' הטוב יכפר בעדם.

בפירוש מאוחר יותר על האבן עזרא, "אבי עזרי" של ר' שלמה הכהן מליסא, נטען שהרבה מדברי האבן עזרא מושגלים בזדון ע"י תלמידים טועים.

פטירתו

האבן עזרא נפטר בשנת 1164 למניינם, לא ברור היכן. יש הסוברים שלפני מותו עלה לארץ ישראל אם כי אין הוכחות לכך.

"ה' הוא פה, ה' הוא שם" - המשך

הרב אהרון איזנאו

דרישה זו שייכת לכל מישורי החיים והמקומות בהם אנו נמצאים. השאלה שמלווה את חיינו בכל מקום היא האם אנחנו "אנשי קודש", האם אנו מקדשים את האווירה סביבנו. מספרים על תלמיד הישיבה, הקדוש יוסי לוי ה"ד שנהרג במלחמת לבנון, שמי שנכנס לתוך הטנק שלו חש באווירה של קדושה השוררת בו. כך עלינו לקדש את המקומות שבהם אנו נמצאים. המבחן איננו בבית המדרש אלא בשאר אגפי הישיבה, באוהלי צבא ובכל מקום שהוא. בכל עת ובמיוחד בעת שאנו חובשים את ספסלי בית מדרשנו, עלינו לבנות אישיותנו כך שכל אחד מאתנו יהיה כלי להשראת השכינה. המישור הנוסף של תפיסתנו האמונית, העולה מתוך השיר, ושאותה עלינו לחיות, הוא הופעת ה' בהיסטוריה האנושית, הפרטית והכללית. הנה עתה שוטף גל של התקוממות עממית את מדינות ערב. האדמה רועדת תחת הקרקע של השליטים. הפרשנים, שנכשלו בכל תחזיותיהם, ממשיכים ללהג דברי הבל, כאילו מישהו יודע לאן הדבר יכול להתפתח. אולם אנו חייבים להיות חדורי הכרה שהכל יד ה' עושה. הקב"ה "בוחש" בקדרה הרותחת, וכי כל זה נעשה כחלק מתהליכי גאולת ישראל. איננו יודעים לומר כעת כיצד הדבר ישפיע ומה יהיו המהלכים האלוקיים, אולם אין לנו ספק בדבר מקורם. ממילא הדבר אמור להשפיע על ההתבוננות שלנו על המאורעות. נישא תפילה שכל זה ייעשה בחסד וברחמים, ונראה בטוב ירושלים.

מדווחים מהשטח - מדור חדשששש"צ

הרא האפרין

ש: ישראל, מה עושה בימים אלו?

ת: נמצא בקורס קצינים בבה"ד 1.

ש: מה הכי חסר לך מהישיבה?

ת: החבר'ה מהשיעור (ד"ש לכולם).

ש: איך אתה מסתדר מבחינת לימוד באופן כללי בצבא? יש לך חברותות?

ת: לומדים הרבה, בעיקר ניווטים... סתם, סתם... אני מנסה אבל נורא קשה כי הל"ז נורא צפוף.

ש: יש לך איזה סיפור או חוויה ממהלך השירות שלך?

ת: פעם אחת, כשהייתי מפקד, עשיתי לחיילים שלי 7 זוז (מסדר כוננות). אחרי המסדר אמרתי לחיילים שאני אשים להם שמן על המכלול (שיעורי א' ב' - להסברים פנו לותיק!) ושהם "ינערו" (ישקשקו) את הנשק חמש פעמים. אחרי ששמתי להם שמן הם ניערו מילולית את הנשק מצד לצד... ש: טיפ לשיעור ב' שעוד מעט מתגייסים...

ת: א. לא לקנות שום דבר! מקבלים הכל מהצבא, וחבל על הכסף שלכם...

ב. תאכלו טוב את האוכל של אמא, כי תתגעגעו אליו..

ג. לא לוותר כל כך בקלות על פיקוד או קצונה!

שם: ישראל

שם משפחה:

רוזנפלד

מ.א:

5921565

חברותא

צעירה

כיצד צריך לעמוד בתפילת עמידה ?

בגמ' (ברכות דף י:) שנינו: "אמר רבי יוסי ברבי חנינא משום רבי אליעזר בן יעקב: המתפלל צריך שיכווין את רגליו, שנאמר: ורגליהם רגל ישרה", ומבאר רש"י: יכווין את רגליו - זו אצל זו. ורגליהם רגל ישרה - נראין כרגל אחד. בירושלמי מצאנו שני הסברים מדוע צריך להשוות את הרגליים בזמן התפילה: "תרין אמורין רבי לוי ורבי סימון. חד אמר כמלאכים וחד אמר ככהנים. מאן דאמר ככהנים לא תעלה במעלות על מזבחי שהיו מהלכים עקב בצד גודל וגודל אצל עקב, ומאן דאמר כמלאכים ורגליהם רגל ישרה". הב"י הביא טעם נוסף בשם מהר"י אבוהב: רמז שנסתלק ממנו התנועה לברוח ולא להשיג שום חפץ מבלעדי ה': השו"ע (או"ח סימן צ"ה) פסק שיש לכוון את רגליו להידמות למלאכים. והוסיף המ"ב שבגלל הטעם הזה אף אם נוסע ומתפלל בישיבה עליו לכוון את רגליו. באג"מ (או"ח ח"ה סי' ל"ח) כתב שאם יש אדם שאינו יכול לעמוד כאשר שתי רגליו צמודות ינהג כפי ההסבר השני המוזכר בירושלמי ויעמוד עקב בצד אגודל כדרך הכהנים.

שלוש פסיעות שפוסעים לפני התפילה

פסק הרמ"א בשם הרוקח: "י"א כשעומד להתפלל ילך לפניו ג' פסיעות, דרך קרוב והגשה לדבר שצריך לעשות". וכתב המ"ב שאע"פ שמנהג העולם לפסוע שלוש פסיעות לאחור ואח"כ שלוש פסיעות קדימה, אין צורך בדבר משום שהעיקר הם הפסיעות שפוסע קדימה כדרך הניגש למלך. פסיעות אלו יש לעשות לפני התפילה ולא תוך כדי אמירת הפסוק "ה' שפתי תפתח" שהוא חלק מהתפילה.

צורת העמידה

פסק השו"ע: "צריך שיכוף ראשו מעט, שיהיו עיניו למטה לארץ, מניח ידו על לבו כפותין הימנית על השמאלית, ועומד כעבד לפני רבו, באימה, ביראה ובפחד, ולא יניח ידיו על חלציו, מפני שהוא דרך יוהרא". לגבי הנחת הידיים בזמן התפילה, כתב בערוך השולחן שיש שקשה עליהם להתפלל באופן זה אלא מניחים הידיים על הסטנדר או על הדף הדבוק בכותל ואין כלל קבוע בזה וכל אחד יעשה כפי מה שמוטב לו להתפלל באופן זה. כמו כן הביא המ"ב ג"כ מחלוקת לגבי הצורך בעצימת העיניים ובכל אופן אם אינו עוצם עיניו עליו להסתכל או בסידור או לפניו על הארץ כדי שלא להטריד את מחשבתו וכוונתו בתפילה.

מה-נעשה בישיבה

***לאחר שהזכרנו זאת כל כך הרבה פעמים, סופסוף זה קרה -
חנוכת בית המדרש החדש!!! נצפו באירוע: הרב פרופסור דניאל
הרשקוביץ - שר המדע, אלחנן גלט - מנכ"ל מרכז ישיבות בני
עקיבא, הרב שמואל וגנר - ראש ישיבת אור ירושלים - אחיו של
הרב פייבל וגנר, שעל שמו ושם אשתו הוקדש בית המדרש ***
אפילו הזכירו אותנו ב"מצב הרוח" (כבוד?) *** ושימו לב - גם
השעון בבית המדרש הוחלף!! לא ציפיתם לזה, אה?! ***
גל של שמחות פקד את ישיבתנו הקדושה, להלן קונטרס המזל"טים:
מתארסים חדשים:

יונתן טוכפלד (ו') לרגל ארוסיו עב"ל.

למשה תורג'מן (ו') לרגל ארוסיו עב"ל.

נשואים טריים:

ליאיר הרץ (ח'), בהצלחה בהמשך הדרך.

ילדודס חדשים:

לרב נתי להולדת הנכדה.

לרועי יעקב (ו') להולדת הבן.

שיעור ב' בטח חשבתם ששכחנו אתכם.. אז זהו שלא!!! *** ראשונים
נזכיר את "הנופלים"... נופלי ההגרלה הידועה לשמצה לתותחנים
(בכל הנוגע לאברך מסוים אנו לא יודעים עד כמה מדובר
בהגרלה): רועי ולנר, אריאל מריז'אן ואלעד גורן - תנחומים
מבית הישיבה *** למי שעדיין לא יודע שאר שיעור ב' זכה בהגרלה
של הישיבות "בזכות" (אל תאמינו לסטיגמות 😊) לשרת בחטיבת
כפיר המובחרת *** ואיך אפשר בלי קצת "מורל": "עננו! זה לא
כומתה זה כיסוי קסדה, עננו!" ***
שונות:

(*ד"ש חם לחגי אורן (ד') לרגל קבלת סיכת הקצונה.

(*איחולי בהצלחה בהמשך הדרך לשאולי סמואל (א') היקר, עקב
עזיבתו לישיבת "בית אורות", יהי רצון שתמשיך לשמוח ולשמח
😊😊😊